

Jak šel čas na zámku ve Ctěnicích

V úterý 15. 10. 2024 se v komunitním centru Zlaťák uskutečnilo již 3. Letopisecké setkání, které bylo zaměřeno především na historii zámku ve Ctěnicích a jeho propojení s historií obce Přezletice. Zámek sice patří v současné době do katastru hlavního města Prahy, ale v minulosti Ctěnice i Přezletice patřily po dlouhé období do jednoho panství, kde se vystřídalo několik majitelů.

Přednášející, pan Jakub Žák, zámecký průvodce, svou přednášku z historie dávno i nedávno minulé doplnil velkým množstvím fotografií a novinkami ze studia historických materiálů. Působí ve Ctěnicích od roku 2022 po zkušenostech s průvodcováním na hradě Sloup a zámku Velké Losiny a Děčín. Historie zámeckého areálu Ctěnice ho velice zaujala a v současné době se s ním můžete potkat při komentovaných prohlídkách. Aktuálně dokončil a připravil do tisku publikaci o vývoji Ctěnického zámku od gotiky po současnost, vydání knihy je plánováno na počátek roku 2025.

Poděkovala jsem panu Jakubu Žákovi za skvělou přednášku a položila mu ještě několik otázek:

Kdy se projevil Váš zájem o historii a čím Vás zaujaly Ctěnice?

Historie mne přitahovala už od mala, kdy jsem s rodiči cestoval po hradech a zámcích a doma je poté prováděl po zahradě. Postupně jsem se k historii přiblížil brigádou jako průvodce na památkách. A dnes je to pro mne nejen studium, ale i práce a zábava.

Ctěnice mám rád pro jejich bohatou historii a složitý stavební vývoj objektu, který se postupně daří rozklíčovat. Musím říci, že mne také okouznil jejich genius loci.

V jakém historickém období, dle Vašeho mínění, areál Ctěnice nejvíce prosperoval?

Myslím, že světlých období bylo více a střídaly se, ale dle mého názoru to bylo určitě za Losyů z Losinthalu na přelomu 17. a 18. století.

Kdo prováděl zásadní stavební změny?

Ke stavebním změnám došlo během vývoje několikrát. První proběhla na konci 15. st., kdy gotická tvrz byla přestavěna ve stylu pozdní gotiky. Ovšem nevíme, kdo přesně za touto přestavbou stál. Pro nás je podstatná přestavba z tvrze na zámek v 2. pol. 16. st. započatá Hrzány z Harasova. Nejdůležitějším milníkem stavební historie je 1. pol. 18. st., kdy Losyové nechali zámek barokně přestavět pražským architektem Václavem Špačkem, žákem slavného Františka Maxmiliána Kaňky. V té době kolem zámku vyrostl dnešní hospodářský dvůr. Současný stav zámku odpovídá v podstatě úpravám barokně-klasicistním z 1. pol. 19. st.

Můžete sdělit jména majitelů Ctěnic, která jsou podložena historickými dokumenty?

Ctěnice měly v historii více jak 40 majitelů, kteří se velice často střídali. Mezi největší esa české historie patří například Adam Hrzán z Harasova, jeden z nejbohatších mužů na počátku 17. století. Nesmíme zapomenout na Kateřinu Smiřickou, roz. Zajícovou, ani na Adama ml. z Valdštejna. Velice důležité jsou pro nás všichni čtyři majitelé z rodu Losyů z Losinthalu (Jan Antonín st., Jan Křtitel, Jan Antonín ml. a Adam Filip). Z moderní historie se nabízí zmínit jméno Aloisie Des Fours, neboť právě ona spojila ctěnické a čakovické panství. A na posledním místě je to rod Schoellerů - počínaje prvním Alexandrem a konče posledním Filipem Aloisem.

Erb šlechtické linie von Schoeller (od roku 1863); ve znaku Přezletic jsou také barvy zlatá a modrá.

Jsou nějaké informace o využití Ctěnic za II. světové války?

Tyto dokumenty jsou velice torzální, zejména jsme odkázáni na osobní vzpomínky obyvatel areálu zámku, který v té době fungoval jako hospodářský statek. Archivní dokumenty o této době zatím mlčí.

Jaké bylo využití zámeckého areálu po roce 1945?

Areál spravoval Státní statek hl. m. Prahy - pobočka 03 Ďáblice, živočišná výroba. Část areálu sloužila k chovu dobytka, byla zde mlékárna, budovy k uskladnění potravin a také byty zaměstnanců. Působením statku se zámek dostal na počátku 90. let na seznam nejohroženějších památek ČR a začala probíhat je postupná rekonstrukce, která si vyžádala řadu let.

Jaké je současné využití areálu?

V zámku je možné navštívit stálou expozici Řemesla v pořádku a od listopadu do ledna příštího roku potom sezónní výstavu Korunovačnických klenot. V areálu se konají oblíbené akce (Jablkobraní, Svatohubertské slavnosti, Masopust aj.) a pár desítek párů ročně si sem přijde říct své ANO. Krom muzea v areálu sídlí Jezdecká společnost Ctěnice, zámecký hotel Pytloun, Zámecké zahradnictví Ctěnice a bistro Na Zámku.

Jaké formy prohlídek si mohou v současnosti návštěvníci vybrat?

Celoročně je možné navštívit komentovanou prohlídku Křížem krážem ctěnickým zámekem, která provádí návštěvníka běžně nepřístupnými prostory jako sklepení nebo krovky. Krom toho vypravujeme tematické prohlídky s průvodci v kostýmech (nejbližší nás čeká nyní vánoční v rámci adventních sobot). Pro zpestření občas zařadíme i speciální prohlídky, které se věnují blíže nějakému tématu - letos to byly prohlídky Zámecký park ctěnických šlechticů. Takže je určitě z čeho vybírat po celý rok!

Vážení spoluobčané,

jsem moc ráda, že se letopisecká setkání dostávají do povědomí lidí. Budu se snažit, aby se setkání konala několikrát ročně. Ráda bych je věnovala je nejen dávné historii, ale také době nedávno minulé a zajímavostem i osobnostem v obci i v jejím okolí.

Uvítám náměty k setkání, staré fotografie i příběhy, které by neměly být zapomenuty. Uvítám také kontakty na osoby, které bychom mohli na setkání pozvat.

Na další letopisecké setkání s Vámi se těší

Blanka Borová, kronikářka obce Přezletice.

Kontakt: blanka.borova@seznam.cz